

Biblioteket i Älvsbyn med vår Forskarhörna och Forskargrotta. Öppet Hus måndagar 16.30-18.30 samt onsdagar 13.00-15.00.

OBS sommaruppehåll: maj - augusti

Nu har Gun överlämnat stafettpinnen eller rättare sagt, ordförandeklubban

Den 4 mars, på årsmötet så överlämnade Gun ordförandeklubban till mig.

Jag heter Carin Blom och har under det senaste året hållit i studieverksamheten. Men nu har jag alltså tagit över ordförandeuppdraget. Jag skall göra mitt bästa för att förvalta detta förtroende, och ge medlemmarna så mycket valuta som möjligt för pengarna. Det är ju en välskött förening med en engagerad styrelse så det bör gå alldeles utmärkt. Dessutom sitter ju Gun med i styrelsen och kan ge mig tips och råd. Hennes uppgift blir dock i första hand att göra vårt Byablad till en riktig medlemstidning. Den kommer att ges ut med fyra nummer per år och ge oss värdefulla tips och intressant läsning. Jag vill önska Gun lycka till med detta uppdrag.

Själv ska jag i samarbete med Britt Norman som är Redaktör för hemsidan www.byn.panatet.se och vår Webmaster Catharina Berggren, försöka ge hemsidan en ordentlig ansiktslyftning. Vi har även infört en ny serie som vi kallat Historiska personer i Älvsbyn. Det är kända och lite speciella personer som levt och verkat i Älvsbyn för så där en 40-50 år sedan eller tidigare. Du finner dem under rubriken senaste nytt för att senare återfinnas under läsvärt.

Carin

För er som inte träffat oss, en presentation, till höger på bild Carin Blom, Gun till vänster.

Innehåll:

	sidan
Information om styrelsen	2
Studieplaneringen	3
”Egen kvävning eller mord”, en sann historia av Börje Öman	4
Klurigt släktskap	12
Förr i tijn	13
Gamla bilder, efterlysningar ..	14-15

Hej mina forskarvänner!

Ja nu startar min nya utmaning, att sköta utgivningen av "Byabladet". Det känns stimulerande, men jag behöver ER hjälp. Jag vill ha in dels synpunkter på bladets innehåll, vad vill ni läsare ha mer av? Har ni någon gammal historia, tidningsurklipp, efterlysning, bildgåta. Kom med förslag!

För er som har internet och är ut på vår hemsida, (<http://www.byn.panatet.se/>) blir det här kanske en upprepning på vissa delar, men vi har medlemmar utan datakommunikation också, därför lägger vi ut en del från hemsidan för att tillgodose alla medlemmar.

Tekniken går framåt, rasande fort, DNA i släktforskning, det är ett nytt begrepp, åtminstone för mej. Peter Sjolund ordf. i Härnösands släktforskarförening har varit på besök i Norrbotten, först i Piteå och den 17 mars hade han en föreläsning i Boden. Kunde tyvärr inte vara där, men Bodens forskarförening hade i senaste medlemstidningen "Boden-Anan nr 2/2013 ett reportage, där finns en länk som man kan gå in och läsa på:

www.sjolunds.se/dna-genealogi Så kan man lyssna på Peters föredrag på Uppsala Universitet: <http://media.medfarm.uu.se/play/kanal/45/video/3039>

Britt och Ann-Sofie håller på att färdigställa material till ett USB-minne med dödsannonser och inbjudningar som de skannat in. USB-minnet med innehåll är det tänkt ska vara klart till försäljning under sommaren och kommer att säljas helgen den 27-28 juli vid firandet av Älvsbyns kyrka 200 år.

Utgivningen av Byabladet nr 9 är planerat till i mitten på september. Har ni bidrag eller idéer om innehåll skicka till undertecknad. Stoppdatum 1 sept.

gunjons@telia.com tel: 070-320 77 56

Slutar med en förhoppning om en riktigt trevlig sommar!

Hälsningar Gun.

Efter årsmötet mars 2013 har styrelsen följande sammansättning:

Ordf.: Carin Blom Tel: 0929- 559 20

Vice ordf.: Britt Norman Tel: 0929- 559 69

Kassör: Catharina Berggren Tel: 0929- 122 74

Sekr Inger Torgersson Tel: 0929- 559 53

Ledam Åke Engman Tel: 0929- 554 37

Ledam Ann-Sofie Öberg Tel: 0929- 551 42

Ledam Roland Sundberg Tel: 0929- 128 78

Ers. Gun Jonsson Tel: 0929- 124 62

Ers: Tomas Granström Tel: 0929- 128 22

Ers. Kerstin Strömberg Tel: 0929- 102 50

Ers. Inger Boström Tel: 0929- 620 70

Ers. Siv Östman Tel: 0929- 125 76

Revisor: Runo Bergqvist Tel: 0929- 108 94

Rev.ers: Bo Öhlund Tel: 0929- 554 40

Valberedning:

Samk. Tore Lundgren Tel: 0929- 126 14

Helena Stenberg Tel: 0929- 610 31

Lena Jonsson Tel: 0929- 558 90

Födelsedags present?

tips :

Köp en byabok!

Än har vi några böcker kvar.

Ring Åke: 0929-554 37

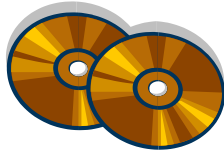
eller Gun 070-320 77 56

OBS!

*Hela behållningen går oavkortat till
Älvsbyns forskarförening.*

Har ni kollat senaste utgåvan av "Dödboken 1901-2009"?

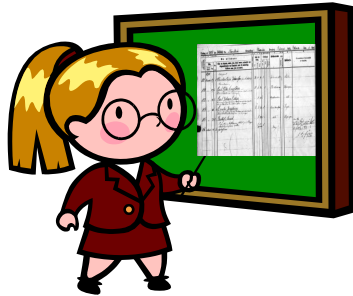
Eftersom Älvsbyns Forskarförening är medlem i Släktforskarförbundet så får vi köpa CD-skivor och dy. till medlemspris. Vi har några ex kvar till ett förmånligt medlemspris: 460:-
Kontakta ordf. eller kassören, se telefonlistan föreg. sida.

Verksamhetsårets planerade cirklar/kurser

Forskarföreningen anordnar cirklar/kurser i Släktforskning och i programmet Disgen, i samarbete med ABF och DIS.

Du kan anmäla ditt intresse för kommande kurser på anmälningslistor i Forskarhörnan, hos ABF

Norr eller direkt till ordföranden Carin Blom på e-post cablo@telia.com eller telefon: 0929-559 20

Hösten 2013 planerar vi cirklar för nybörjare i Släktforskning samt en Disgen-kurs för nybörjare. Vi återkommer senare med närmare uppgifter.

GRAVSTENSINVENTERINGEN

Nu är i stort sett Gamla Kyrkogården klar. Gravstenarna är fotograferade och de avlidna dokumenterade i Rötters program under - gravstensinventering.

www.rotter.se

Totalt är 790 gravar och ca 2.500 namn dokumenterade. I maj månad kommer inventeringsgruppen att fortsätta med Nya Kyrkogården. Det är ett omfattande arbete och gruppen räknar med att börja med 400 gravar i första skedet.

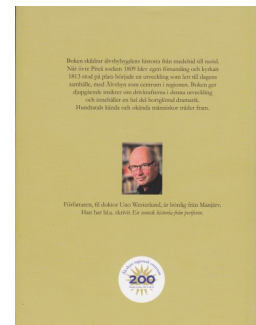
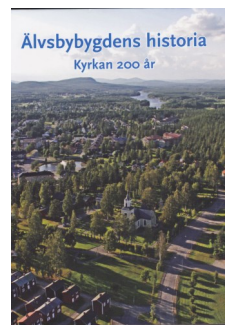

Jubileet Älvsby Kyrka 200 år

Älvsby Kyrka byggdes under åren 1809 - 1813. Socknen bildades och vi fick egen präst. Det är alltså 200 år sedan dess och hela bygden vill fira detta under hela året. Höjdpunkten kommer att bli i sommar med festligheter vid Kyrkan och kyrkstugorna. Helgen den 27-28 juli kommer Forskarföreningen att visa sin bildutställning i en av kyrkstugorna men redan efter midsommar har vi utställning i Johannesgården.

Hjärtligt välkomna att besöka oss vid dessa tillfällen och hjälpa oss att identifiera personer från förr på bilderna.

Älvsbyns Forskarförening säljer även jubileumsboken "Älvsbybygdens historia, kyrkan 200 år."

Bilden till vänster är en bild som Bo Hedman skickat.

En del av gamla kyrkogården Älvsbyn. I bakgrunden det hus där hans mor- mor Fia Kaarle/Engelmark hade foto-ateljén.

Bilden har Bo tagit sommaren 2010.

Läs mera om Fia Kaarle på vår hemsida under senaste nytt.

Egen kvävning eller mord ?

En sannskildring från Juokkil i Jokkmokk socken.

Av Börje Öhman Bredsel.

Den så kallade JOUKKILDAMMEN, MED KOJAN.

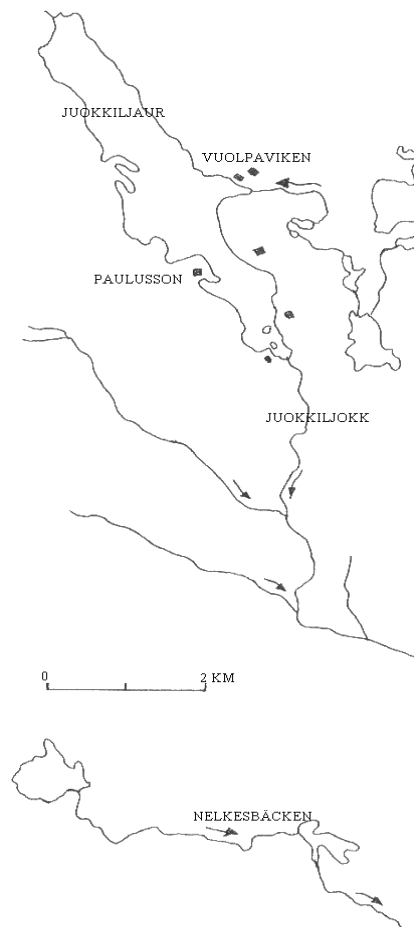
OLJEMÅLNING AV BÖRJE ÖHMAN

Det är morgon den 18 augusti anno 1893.

Solen står lågt och morgondimman håller på att lättas över myrstråken runt Juokkil. En lågmäld skara människor som startat i Juokkil, vandrar den slingriga stigen genom skogen som leder fram till den lilla skogskojan vid Nelkesbäcken. En vandring som skulle bli omkring 7,5 km lång. Här går Johan Frans Norberg som är av samesläkt, 37 år gammal och bördig från Sävast i Överluleå socken, där går Anders Petter Matsson-Teilus, av genuin samesläkt, han är i 62-årsåldern och är bosatt vid Vuolpabäcken i närheten av Juokkil. I deras följe går Anders Petters måg, Mickel Mickelsson-Päntäjä, 32 år gammal. Han är inflyttad finländare och gift med Inga Kristina Andersdotter-Teilus. Den yngsta i skaran, Nils Lars Paulusson, ”Juokkil-Nils” kallad, finns även med. Han skulle senare göra sig känd som bärare åt professor Hamberg under hans forskningsresor i lappmarken.

På halva vägen möts de av en uppskärnad och förfärad man, en broder till Johan Frans Norberg, kallad Karl Fredrik Adolf, som säger sig nyss ha besökt kojan vid bäcken och funnit Juokkil-Nils broder, Paulus Petter Paulusson vara död och liggande på en risbädd.

Budet var ingen nyhet för sällskapet bara en bekräftelse på vad de redan visste. Han fortsatte med att berätta hur han i kojan funnit Paulus Petter liggande livlös på en risbädd, snabbt lagt över liket med något klädesplagg, utifrån igenspiakat kojödörren och skyndsamt begivit sig därifrån. Nu var han på väg för att ge dödsbudet till hustrun i Juokkil och föranstalta om att länsman och läkare skulle tillkallas från Jokkmokks kyrkoplats.

Här kunde egentligen berättelsen avslutas med beskrivande av sorg och elände för mannens familj och hur en man i sina bästa år, endast 36 år gammal, rycktes bort mitt i sin gärning med att bärga årets höskörd. Men nyfikenheten på vad som hände sedan gav mej ingen ro. I Landsarkivet fanns lösningen. Låt oss tills vidare ta del av en artikel i Norrbottens Kuriren den 29 augusti år 1893, således 11 dagar härefter, där följande kunde läsas:

” Åbon Paulus Petter Paulusson har påträffats död. Tillkallad läkare hade konstaterat att dödsorsaken var kvävning. Dödsdagen var den 17 augusti 1893. I en skogskoja $\frac{3}{4}$ mil från Juokkil hade Paulus Petter tillsammans med Johan Frans Norberg från Sävast vistats för höbärgning. Norberg berättar att Paulus Petter på aftonen samma dag förtärt gröt ur en ärgig kittel och uppgav förgiftning som trolig dödsorsak. I den av länsman John Norle'n företagna besiktningen visade det sig att den avlidnes ansikte var starkt vanställt och blodlupet. Skallen, i synnerhet på vänstra sidan, ansvalld. Överhuden skadad vid näsroten samt väst och byxor nedsölade med blod”.

Av vilken anledning hade då Norberg funnit sin väg till det så avlägsna Juokkil ? Och vem var han ? Låt oss reda ut den saken. Lämpligast kan detta ske genom att återge fakta från prästbetyget daterat den 9 mars 1894, och den första polisrapporten från februari samma år.

Född 1856-10-04 i Svartbyn Överluleå socken. Föräldrar: Lappmannen Petter Norberg och hans hustru Katarina. Fadern dog 1887-09-24 på fattighuset i Boden. Enl. anteckning i kyrkoböcker framgick att familjen vara fattig. J.F. Norberg begick ”H.H. Nattvard” 1:sta ggn 1873-05-04, vistades på okänd ort från 1873-08-03 till 1881-11-03 och är ogift. En syster Emma bor i Sävast. Har en broder Karl Fredrik Adolf skriven i Sävast. Uttog arbetsintyg till Hällnäs år 1893. Åtnjuter medborgerligt förtroende. Är godkänd i innanläsning och har försvarlig kristendomskunskap.

Norberg hade haft fjorton syskon, av vilka tre numera avlidit. En broder vistades i Piteå men de övriga i Sävast. Han var endast 15 år när han lämnade föräldrahemmet och begav sig till Edefors socken, till ett invid Lule älv beläget sågverk vid namn Bodträskfors. Här hade han uppehållit sig ”än här än där” i trakten av Överluleå och Jokkmokk samt försörjt sig med varjehanda saker men med huvudsaklig inriktning inom bläckslagaryrket. Tidvis försökte han sig på pärlfiske i Lapplands strömdrag. Under förra delen av sommaren hade han uppehållit sig i Råneå men vid tiden för höskörden hade han i sällskap med brodern Karl Fredrik Adolf anlänt till Juokkil. Avsikten var att de skulle stanna en tid för att idka pärlfiske i ett närliggande vattendrag, kallat Sikån, men endast stannat här i två dygn för att därefter fortsätta i Pärälven. Vattenståndet var emellertid här för högt så de beslutade sig för att vandra iväg till Byske älv. På vägen dit passerade de Juokkil, där bröderna tidigare erhållit logi i Paulus Petters bostad och med vilken de sedan lång tid tillbaka varit bekant. Denna gång var inte maken hemma så hustrun vidtalade dem att stanna och hjälpa till med höbärgningen på krononybygget.

Arbetet var beräknat pågå i tre veckor och ersättningen skulle bli tio kronor i veckan. Anbudet godtogs, därför att förtjänsten härigenom skulle bli större än genom pärlfiske. Brodern Karl Fredrik Adolf valde att arbeta hos en i Juokkil bosatt person vid namn Johan Jakob Johansson. Denne var i 35-års åldern, allmänt kallad ”Finn-Jakob” och kom från Pettivare i Gällivare socken.

Som tidigare omnämnts var Paulus Petter bortrest. Han vistades i Moskosel i Arvidsjaur socken och skulle bli där i två dygn. Under tiden hade Norberg och en annan lejd arbetare samt Paulus Petters hustru sysslat med höbärgning på en myr i närheten av Juokkil. Efter makens hemkomst fortsatte de med höbärgning på mera avlägsna trakter. Vid tredje veckan begav sig Paulusson och Norberg till en vid Nelkesbäcken belägen ”rödning” där arbetet skulle fortsätta.

Norberg, som nu var misstänkt för att ha bragt denne sin arbetskamrat om livet, var nu även åtalad för detta. Han förnekade brottslig gärning och vid polisförhör levererade han följande berättelse:

De hade efter arbetets slut anlät till kojans på kvällen den 17 augusti och hade för avsikt att övernatta och efter att ha gjort upp en eld i eldstaden, började de att koka gröt av kornmjöl och vatten i en oförtent kopparkittel. Efter omkring 15 minuter och sedan gröten kokat avlyftes kärlet från elden. Norberg skulle slicka av tvagan¹ som användes för att röra om i gröten när han tyckte att gröten hade en tydlig smak av tjära. Han uppmärksammade Paulus Petter om förhållandet men han hade trots samma åsikt ändå börjat äta, kanske fem eller sex skedar. Norberg hade trots det lilla intaget omgående börjat må illa och tvingades kräkas men efter detta åter känt sig frisk. Paulus Petter satt på spiselkanten och började klaga på illamående och smärtor i bröstet. Härefter började han svettas och darra. Paulus Petter begärde då vatten att dricka, vilket Norberg först uppvärmt för att därigenom framkalla kräkningar. För att ytterligare förstärka verkningarna hade Norberg brynt ett stycke smör som den sjuke skulle intaga. Efter en stund sprang Paulus Petter upp från spiselkanten som om han överfallits av kramp. Norberg höll fast den sjuke en lång stund men efter att ha släppt honom föll han till marken baklänges, något åt höger sida, samtidigt som stötte huvudet i någon hård kant i en vedhög som låg i kojans. Där blev han liggande med huvudet under en från väggen utskjutande stock. Norberg lyfte upp den sjuke och lade ned honom på en risbädd. Paulus Petter var nu medvetslös men vaknade snart till sans. Nu ber han Norberg läsa en bön, varvid "Fader vår" upplästes. Härefter utropade den sjuke "Herre Kristus hjälp mig i denna stund". Strax före detta hade han yttrat att han varit rädd för "Finn-Jakob" därför att han hade hotat honom och förmodligen lagt gift i grytan. Efter en stund så kunde det förmärkas att han var avliden.

Norberg säger att han, när den avlidne lades till rätta, inte märkt att det fanns några sår eller skador på huvudet eller på övriga delar av kroppen samt att han vid ankomsten till kojan inte visat något tecken till sjukdom.

Nu säger sig Norberg skyndsammast ha sprungit till Juokkil dit han framkom ungefär klockan 4 på morgonen. Här hade han meddelat dödsbudet för några kvinnor hos Mathias Jonsson samt därefter begivit sig till Anders Petter Matsson-Teilus vid Vuolpaviken.

Det är nu som vi återkommer till den i inledningen vandrande skaran som strax närmar sig kojans vid Nelkesbäcken.

Väl inne i kojans märkte de genast att den dödes ansikte var blodigt. Norberg yttrade då att "onda människor varit framme" och med misshandel våldfört sig på liket. Vidare kunde märkas att han hade sår i pannan och att blod runnit ned över ansiktets vänstra sida till örat, samt att denna sida och upp emot örat, halsen var starkt ansvalld. Nävarna var hårt hopknipna och läpparna, emellan vilka gröt framvällt, var starkt hopdragna. Norberg ville nu påbörja "Finn-Jakob" att denne varit framme och i efterhand förövat misshandeln.

Vid hemkomsten till Juokkil satte Matsson-Teilus igång med att förfärdiga en likkista. Måndagen den 21 augusti bars kistan upp till kojans av sex eller sju personer. Liket låg nu kvar i samma ställning som det tidigare haft. Inlagt i kistan nedgrävdes liket i en grop utanför kojans i avvaktan på att länsman skulle komma för besiktning.

Budet som tidigare hade avgått till Jokkmokk återanlände till Juokkil söndagen den 20 augusti med underrättelse om att kronolänsman E.A. Vesterlund anträffats och underrättats. Denne som var i färd med att företa en resa till Luleå, och dessutom ej ägde förlängt förordnande såsom länsman i distriktet, kunde ej med saken taga någon befattning förrän han fått förlängning, eller sedan han återkommit från Luleå.

Sex dagar efter dödsfallet, utan att invänta länsmans ankomst, avser Norberg att lämna Juokkil. Han tillfrågar änkan om hon kan låna honom en lie som kunde medtagas på resan ifall han skulle bli överfallen. Änkan nekar till detta och vädjar tillsammans med de andra boende på platsen att han borde kvarstanna. Norberg avreser trots detta.

1 En grötkräkla. På mål även kallad "tvåra".

Länsman anländer till Juokkil den 27 augusti d.v.s., 10 dagar efter dödsfallet, varvid kistan uppgrävdes och fördes till Juokkil. Nästa dag, den 28 augusti, företogs besiktning av den dödes kropp och kläder enligt följande:

Byxor och väst befanns vara blodiga. Att det på västen tydligt framgick att någon försökt torka bort blodfläckar. Länsman som vid hämtningen av liket hade iakttagit att ett örngott som fanns i kojans saknade en del av tyget, misstänkte att det var den biten som kommit till användning vid borttorkandet av blodet på västen och att det sedan undangömts eller uppbrändts. Vidare antecknade han de skador på liket som förut omnämnts.

Den 26 september 1893, således drygt en månad efter dödsfallet, utförs besiktning och liköppning efter avlidne åbon Paulus Petter Paulusson i en ladugårdsbyggnad i Juokkil av läkaren Th. Wolf. Vid protokollet satt kronolänsmannen i Jokkmokk, John Norle'n, vilken även intygade likets identitet tillsammans med åbon Jakob Johansson i Juokkil.

Den 17 mars 1894.

Det skulle dröja ända fram till vårtinget den 17 mars 1894 innan rättegång inleddes inför Jokkmokks Häradsrätt. Den 6:te rättegångsdagen kom målet upp för prövning.

Norberg medgav vid rättegången att det omnämnda örngottet hade varit helt när de anlät till kojans. Härefter begärdes vittnesförhör med Anders Petter Matsson-Teilus, Sigrid Kristina Andersdotter-Teilus, Mickel Mickelsson Pöntjä, Jakob Johansson, Nils Lars Paulusson och den nyblivna änkan Sara Mathilda Gunnarsdotter, gift Paulusson. Den sistnämnda var bördig från Sorsele. Brodern Nils Lars och änkan bedömdes vara jäviga och fick som sådana endast upplysningsvis avhöras. Den åtalade Norberg anmärkte att eftersom den avlidne i livstiden trott att Johansson eller, ”Finn-Jakob, lagt gift i hans kokkärl och som troligtvis orsakat döden, Johansson inte måtte tillstodas i målet”. Detta ogillades av rätten. Härefter gavs en allvarlig erinran om deras förpliktelse att tala sanning.

Anders Petter Matsson var första vittnet. Han relaterade i stort vad som tidigare nämnts i fallet dock med tillägget att Norberg och den döde stått i vänskapligt förhållande till varandra och att han aldrig märkt någon oenighet. Han omtalade att Jakob Johansson vid tiden för dödsfallet befunnit sig en fjärdedels mil från den aktuella kojans och där sysslat med höbärgning. Den åtalades broder hade vistats på ungefär på samma avstånd från kojans, men åt ett annat håll.

Vittnet kunde inte finna något annat motiv, än möjligen, att Norberg skulle hysa brottslig åtrå efter den avlidnes hustru. Vittnet sade sig ha hört sin dotter Sigrid berätta, då hon varit på besök hos Paulussons och då även Norberg hade varit närvarande, att han yttrat, ”ta du hustru min och koka kaffe” vilket Norberg strax återtog och kallat henne för matmor istället. Den åtalade Norberg hade efter dödsfallet bott hos vittnet och hade under denna tid uppträtt synnerligen konstigt, läst bibeln och sjungit psalmer. På vittnets fråga om anledningen sade Norberg ”man måste naturligtvis läsa och bli fundersam, då man ser dödsfall så hastigt komma över människan”. Vittnet tyckte även att den åtalade inte haft något gott rykte.

Sigrid Katarina Andersdotter avgav som andra vittne i stort samma beskrivning om fallet som förut relaterats dock med tillägget att när hon den 21 augusti förra året medföljde det sällskap som forslat upp kistan, vänt sig till Norberg och uttryckt sin förundran över likets utseende så hade han tillsagt henne att tåga. Hon verifierade att Norberg som sedan dödsfallet bott i hennes hem, de närmaste nätterna därefter angivit sig vara rädd för ”Finn-Jakob”, och att han stängt alla dörrar i huset, läst bibeln och sjungit psalmer. Vittnet var förundrad över i vad anledning Norberg så brådstörtat hade avrest från Juokkil tillsammans med sin broder, utan att ange någon bestämmelseort.

Norberg hade innan avresan uttryckt den förhoppningen att Paulusson måtte ha blivit ”salig i döden”. Vittnet hade då givit honom en tillrättavisning över hans hånfulla yttrande. Hon sade sig inte heller känna till att det skulle ha förekommit något kärleksförhållande till den dödes hustru.

Mickel Mickelsson-Päntäjä, det tredje vittnet, avgav i stort samma berättelse som Matsson hade gjort, med tillägget att han hade misstänkt att Paulusson blivit ihjälslagen emedan likets ena ben befunnits krampaktigt krökt uppåt och att hans händer var hårt knutna samt ögon och mun starkt hopknipna. Han hade likaså blivit varse att ett vedträ som låg inne i kojans var nedsölat med blod. Han hade försökt hindra Norberg från att lämna Juokkil, innan länsman hade anlänt, men kunde inte utan bistånd med våld tvinga honom att resa. Ungefär en vecka innan dödsfallet hade han hört hur den avlidne och Jakob Johansson var i lindrig ordväxling med varandra men hade ej den ringaste anledning tro att Johansson traktat efter Paulussons liv. Tilläggande att Norberg ofta yttrat sig i berömmande ordalag om Paulussons hustru och bland annat yttrat att ”det skulle vara en bra kvinna att gifta sig med” om hon varit änka.

Jakob Johansson det fjärde vittnet, som vid tiden för dödsfallet befunnit sig ungefär 3/8 mil från kojans och varit sysselsatt med höbärgning, hade icke under hela sommaren besökt kojans vid Nelkesbäcken förrän åklagaren infunnit sig på platsen. Efter detta hade han varit behjälplig med uppgrävandet av kistan, forslat denna och liket till Juokkil. Hade icke någonsin varit i ovänskap med Paulusson utom möjligen vid delning av en trakt med ströängar invid Juokkil, där det hade växlats några hårda ord dem emellan. Johansson kunde även han intyga att Norberg, angående den dödes hustru, yttrat att hon vore en duglig kvinna, men att hon bort vara gift med en bättre karl än Paulusson. Vittnet hade då sagt att äktenskapet väl vore bra då de älskade varandra. Norberg menade att deras äktenskap, ”icke varit av Gud utsett”. Vittnet framkastade då en förfrågan om Norberg ”tyckt om” Paulussons hustru, varvid han hade svarat att han beklagade att hon inte var änka så att han kunnat ingå äktenskap med henne.

Nils Lars Paulusson, det femte vittnet, vilken var broder till den avlidne, var som tidigare berättats med i det följande som morgonen den 18 augusti vandrade mot Nelkeskojan. Det visade sig nu att han inte hade delgetts hela sanningen om sin broder. När de mötte Norbergs broder på stigen och denne började berätta om dödsfallet blev han mycket bestört. Väl framme i kojans kunde han inte påminna sig annat än att på likets panna och näsa funnits sår, men inte att ansiktet skulle ha varit blodigt. Han hade då frågat Norberg om hans broder blivit ihjälslagen varvid denne svarat att han förmodligen fallit och på så sätt tillfogat sig de befintliga skadorna

Vittnet kunde inte upptäcka några spår efter kräkningar i kojans. Vittnet medföljde när brodern hämtades och kunde då påminna sig att liket hade blivit betydligt förändrat i det att halssenen befunnits vara blåaktig och starkt uppsvälld. Även vittnet hade iakttagit ett vedträ i kojans varpå bloddroppar tycktes ha fallit.

Vittnet *Mickelsson-Päntäjä* ville nu åter yttra sig och bad att få göra tillägg till sin berättelse:

Han berättade att på morgonen den 18 augusti hade han sagt till Norberg att man borde hämta Jakob Johansson och en person som vistades hos honom, vid namn Mathias Larsson, att ingå i följet. Norberg hade avböjt förslaget under yttrandet ”det skulle då bli ännu värre”. Då Norbergs broder tillfrågat den åtalade om han möjligen kunde ha bragt Paulusson om livet, började han att gråta och bedyrade att han var oskyldig.

Sara Mathilda Paulusson, som var änka efter Paulus Petter Paulusson, hade inte erhållit underrättelse om dödsfallet förrän efter följets besök i kojans den 18 augusti, men hon hade medföljt den 21 augusti när likkistan uppforslades. Hon hade därefter vid flera tillfällen frågat Norberg om denne hade förorsakat hennes makes död men han hade på sådana frågor endast givit undvikande svar. Hon påpekade att Norberg aldrig i sitt uppförande mot henne visat sig närgången eller på något sätt för henne visat att han hyst kärlek till henne och att hon inte heller hade sig bekant om Norberg och hennes make haft agg till varandra.

Efter uppläsning av protokollen begärde så vittnena ersättning för inställelsebesvär. Anm. Här kan vi knappast föreställa oss vilken uppoffring det krävdes av vittnena för att ta sig de dryga fem milen från Juokkil till Jokkmokk och åter. Det hade dessutom denna månad, omkring den 14:de, varit 2 dagars snöstorm som gjort vägarna oframkomliga. Ersättningen blev 1 krona och femtio öre i traktamente för varje dag, jämte ”skjutslega” efter häst från Juokkil till tingsstället och åter, och som det hette, ”att av allmänna medel tillskjutas”.

Norberg bedyrade sin oskuld till brottslig handling men kunde inte bestrida vittnesmålen, inte heller att han haft någon tanke på att genom Paulussons undanröjande, komma i tillfälle att gifta sig med hans änka.

Målet hänsköts till vidare handläggning, för att återupptagas den 6 april. Då skulle åklagaren vara försedd med ytterligare bevisning. I avbidan på fortsatt rannsaking skulle Norberg förvaras i häkte.

Den 6 april 1894.

På en framställd fråga av rätten till den åtalade, om den omnämnda kitteln föregående kväll kommit till användning utan att den då anrättade gröten haft någon elakartad smak, svarade Norberg att de inte känt någon dålig smak den gången. Rätten frågade om det var möjligt att den åtalade skulle ha behövt så lång tid på sig som till klockan 4 på morgonen för att springande ta sig till Juokkil när han så väl kände till trakten. Norberg svarade att han under rådande mörker och under inflytande av häftig bestörtning antagligen gick vilse i skogen.

Rätten anhöll härefter om vittnesförhör med Mathias Larsson, Jonas Petter Andersson-Teilus och Anna Stina Jönsson, född Sigurdsdotter-Havar, alla från Juokkil.

Mathias Larsson var ett av vittnena som den 21 augusti medföljde när likkistan forslades till kajan vid Nelkesbäcken. Han hade frågat Norberg om platsen där Paulusson hade fallit och hade inte kunnat upptäcka något föremål vilket kunnat tillfoga offret sådana skador. När liket nedlagts och kistan igenspikats hade Norberg gråtit. Då hans broder yttrat sig beklagande över tilldragelsen så hade Norberg givit ett svar av ungefärligt innehåll, ”att han ej var rädd, då inga vittnen funnits”. När vittnet varit på besök hos Anders Petter Matsson-Teilus och då även Norberg var tillstädes hade de berört omständigheterna omkring Paulussons död. Då hade Norberg berättat att när han sett Paulusson bliva mer och mer sjuk så hade han gnidit och rullat honom på marken varvid han oupphörligen hade skurit tänder.

Nu berättade Norberg även att han omedelbart efter det att Paulusson avlidit, sprungit i riktning mot Juokkil. Han hade inte följt den vanliga vägen utan tagit en väg genom skogen, därför att han var rädd för att bli överfallen av ”onda människor”. Vittnet berättade att när Norberg så skyndsamt ville lämna Juokkil några dagar efter dödsfallet, så hade många personer uppmanat honom att inte resa förrän polisundersökningen ägt rum. Norberg hade då sagt sig påfordra betalning för den tid han sålunda skulle komma att kvardröja. Men ingen hade velat åtaga sig något sådant. Vittnet kunde intyga att Norberg efter Paulussons död hade förefallit folkskygg och inte velat se folk i ögonen samt i övrigt betett sig underligt. Strax före brödernas avresa så hade vittnet sammanträffat med Norberg och då samtal uppkommit om Paulussons död så hade Norberg framkastat en undran huruvida Paulusson ”dött salig”.

Jonas Petter Andersson-Teilus hade som vittne inget att anföra utöver det som hittills sagts. När han skulle avresa till Jokkmokk för att underrätta om dödsfallet så hade Norberg velat att han skulle uppsöka en läkare och underrätta denne, men vittnet hade inte träffat läkaren utan endast träffat kronolänsmannen.

Anna Stina Jönsson som var nästa vittne kunde berätta, att när Norberg den 18 augusti år 1893 omkring klockan 3 på morgonen i sällskap med en i Juokkil boende kvinna vid namn Elsa Jonsson ankommit till hennes bostad och väckt vittnet, så hade hon frågat dem varför de kommit så tidigt. Norberg hade då sagt att Paulusson hastigt avlidit i timmerkajan vid Nelkesbäcken, varpå han skildrade huvudomständigheterna omkring Paulussons död samt sagt

att strax innan han dog hade han uppmanat Norberg att föranstalta om att Jakob Johansson skulle sättas i häkte därför att han hade misstänkt att Johansson, med vilken han under den gångna sommaren och allt fortfarande var ovän med, lagt gift i grötkitteln. Norberg hade fortsatt att berätta att när han hade lagt Paulusson på risbädden hade han börjat skära tänder och yttrat att Norberg borde akta sig för ”onda människor som kanske just nu funnos utanför kojan”. Då hade Norberg gripit en yxa och rusat ut för att undersöka om någon person fanns i närheten men inte kunnat upptäcka någon. Efter en stund hade Norberg lämnat vittnet och begivit sig till Anders Petter Matsson-Teilus bostad där han på nytt berättat om omständigheterna.

Efter det att vittnesberättelserna hade upplästs och vidkänts så begärde vittnena ersättning för inställelse. Formen för ersättning blev som tidigare relaterats vid tingsdagen den 17 mars. Svaranden Norberg godkände vittnesmålen.

För att höra ytterligare vittnen begärde åklagaren nu uppskov till torsdagen den 26 april. Norberg skulle i avbidan på detta, förvaras i häkte.

Tingsavslutningen den 26 april 1894.

Då Norberg fortfarande förnekade att ha gjort skyldig till det åtalade brottet begärde åklagaren vittnesförhör med hustrurna Margareta Matsson och Inga Stina Andersdotter-Päntäjä från Juokkil.

Margareta Matsson berättade att vid ett tillfälle i början av slåttertiden förra året efter att Paulusson hade återkommit från sin resa så hade hon sett Norberg och Paulussons hustru ge sig iväg roende i en båt i riktning mot Juokkiljaures västra ände, där de skulle avbärga en myräng. Då hade Paulusson sett detta på avstånd och frågat vittnet vilka de var. Vittnet hade då upplyst om detta. Då hade Paulusson yttrat ”jasa, då får jag säkert vara rädd om mitt liv”, varpå han bett vittnet noga lägga på minnet att Norberg, som inte var någon pålitlig karl, antagligen skulle komma att döda honom. Vittnet ville då försöka lugna Paulusson men han hade då sagt att vittnet ”icke kunde veta hur han hade det” samt tillagt att han förut tänkt att avhysa Norberg men ändå behållit honom som hjälp vid höbärgningen.

Inga Stina Andersdotter-Päntäjä som var dotter till det tidigare avhörda vittnet Anders Petter Matsson-Teilus vitsordade nu dennes berättelse eftersom även hon hade varit närvarande vid det omtalade besöket på morgonen. Hon kunde även vitsorda Margareta Matssons berättelse eftersom hon även där varit närvarande. Hon hade hört att Paulusson inte kände någon sinnesro över Norbergs närvaro. När hon på eftermiddagen den 18 augusti hade befunnit sig nere vid stranden av Juokkiljaure sysselsatt med tvättning av kläder, så hade Norberg kommit till henne och frågat om någon person var hemma i hennes bostad, vilket hon bejakade. Han bad då henne följa med upp till bostaden. Norberg hade darrat och var mycket upprörd så hon hade frågat honom om orsaken. Han hade då sagt att det härleddes sig av bestörtningen över Paulussons plötsligt timade död, eftersom denne varit fullt frisk under veckan men hade verkat orolig. Vittnet kunde nu berätta att Norbergs broder, Karl Fredrik Adolf, omtalat för henne att han misstänkte sin broder för att ha tillfogat Paulusson slag så att han avlidit, samt att han tyckte att brodern var elak och hyste illasinnade tankar mot sina medmänniskor. Vittnet sade sig även ha omtalat för den åtalade att hon inte var rädd för att vittna i en rättegång därför att hon inte hade annat att förmåla än det hon visste var sanningen. Norberg hade då tillsagt henne att hon inte skulle tala om saken mera. Hon berättade även att Norberg efter Paulussons död varit mycket ängslig och när Paulussons död kom på tal ofta rodnat och anmodat de närvarande att se efter om någon främmande person var i annalkande vilket vittnet trodde berodde på att Norberg fruktade kronobetjänstens ankomst.

Vittnesberättelserna upprepades och godtogs och som förra gången så erhöll vittnena ersättning för sin inställelse.

Den åtalade erkände vittnesmålen, men vidhöll fortfarande, att han var oskyldig till Paulussons död.

Åklagaren framförde att han på grund av de bindande omständigheterna som förekommit mot Norberg i målet, yrkade på fällande ansvar för mord på Paulus Petter Paulusson, varefter han överlämnade målet till rättens prövning.

Då inget mera förekom så fick vittnena avträda, varefter Häradsrätten, efter enskild överläggning, och sedan alla återsamlats, avkunnades följande utslag:

Utslag:

”Enär tilltalade Norberg icke, mot sitt enständiga nekande, blivit lagligen övertygad att hava gjort sig till åtalade mordgärning skyldig, men i målet inlupne omständigheter äro av så bindande beskaffenhet, att de måste anses innefatta mer än halvt bevis, att Norberg genom uppsåtlig å Paulus Petter Paulusson förövad misshandel förorsakat Paulussons död, finner Häradsrätten lagligt, jämväl 17 Kap. 32 § R.B. lämna saken till framtiden, då den kan uppenbar varda. Skolande statsverket vidkännas de i målet av allmänna medel förskottsvis utgivna ersättningar, varjämte kostnaden för den å Paulus Petter Paulussons döda kropp verkställda rättsmedicinska besiktning och liköppning skall, med det belopp Kungl Medicinalstyrelsen, efter granskning av läkarens räkning, bestämmer, till denne utbetalas av särskilde, för sådant ändamål anslagne medel; Kommande detta utslag att för prövning underställas Kungl Majts och Rikets Svea Hovrätt, i avbidan på vars dom den tilltalade skall i Länsfängelset i Luleå förvaras”.

Slutlig dom.

”Kungl Svea Hovrätt har genom utslag av den 19:de juni 1894 prövat rättvist fastställa Häradsrättens dom, varigenom Norberg för åtalade brottet ställs under framtiden då saken kan uppenbar varda och skulle Norberg i och för detta brott ej vidare i häkte hållas”.

Utslaget inkom och delgavs den 25 juni 1894. ”**Ställd på fri fot.**”

Utlåtande från obduktionen: ”**Paulussons död har förorsakats av kvävning**”. Att på grund av det framskridna förruttnelsetillstånd, vari huvudet och dess organ befinner sig, det ej med bestämdhet av liköppningsföreteelserna låter sig avgöras, huruvida icke det våld, som synes hava träffat huvudets vänstra sida, kunnat vara en till dödsorsaken bidragande omständighet vilket jag på heder och samvete intygar”

Jokkmokk den 5 oktober 1893

Th. Wolf

Anm. Man frågar sig hur en "kvävd person" som Paulus Petter påstås ha varit, av ovanstående läkare, kunde föra ett samtal med Norberg sedan han vaknat till sans på kojgolvet? Beaktande dåtidens kommunikationsproblem, läkare som inte finns att tillgå, en starkt förse-nad obduktion, och dessutom en kronolänsman utan förordnande som omöjliggjorde ett snabbt ingripande, måste man ställa för troligt att allmänhetens tillit till rättsväsendets för-måga att lösa mordgåtor, måste ha fått sig en knäck år 1894.

Missa inte avslutningen nästa sida!

Min egen kommentar:

Paulus Petter Paulusson hade en syster, Kajsa Greta, f. 1853-12-08, som angavs vara svagsint. Hon fördes till Piteå Hospital år 1893. Änkan fick ett o.ä. barn, Gunnar Valfrid f. 1895-07-10.

Hon avlöstes² i Älvsbyn den 1 dec. 1895

Bredsel i mars 1998 / Börje Öhman.

Källa: Landsarkivet Härnösand

² Kan även kallas absolvera, betyder avlösa, å Guds vägnar försäkra någon om syndernas förlåtelse.

Här följer ett minst sagt klurigt släktskap.

Svärfar till sin far.

Ett minst sagt tilltrasslat familjeförhållande har uppstått i en familj i den norska huvudstaden.

Det förhåller sig sålunda:

En 23-årig byggnadsarbetare i Oslo gifte sig för någon tid sedan med en 39 år gammal änka. Denna änka hade en dotter i ett tidigare äktenskap och denna dotter är nu 20 år gammal.

I september i fjol ingick dottern äktenskap med byggnadsarbetarens 45 år gamla fader, en skomakare, den 20 år gamla skomakarhustrun födde i december i fjol en dotter.

Byggnadsarbetaren är sålunda far till sin hustrus dotter, svärfar till sin far och farfar till sin faders barn.

Den allmänt välunderrättade Oslopressen ökar på problemet ytterligare genom att förtälja att den 39-åriga byggnadsarbetarehustrun inom kort väntar nedkomst med en arvinge.

Och nu frågar man: hur blir det då? Skomakarparets dotter skall säga moster till den väntande arvingen i byggnadsarbetarens familj, om det blir en flicka, och morbror, om det blir en pojke.

Och den nye världsmedborgaren i byggnadsarbetarefamiljen skall säga faster till skomakarens nyfödda barn.

Skomakarhustrun blir halvsystem till sin mans barnbarn.

Byggnadsarbetaren blir halvbror med sin frus barnbarn.

Förr i tijdn.

Då i var litn då var e illt om slanta
då behövd int fälke sprint å banta.
Å ånga döm feck lärsä att int vara lat
döm skö bära veen, å disk koppa å fat.

Den dan skåola sluite, då sätt vä potaten,
då feck int föräldra barnbidrag frå staten
No feck vä lärås att arbejt vår da
å uta arbejte vä mådd säkert bra.

Ve åt mjölkbrötton å snåttren om kveln
öte vä samne så sjönt under felln
Å nattsärken va söme bårti poplin
Vä låg to å to inne sengen den tiin.

Om sommarn sku vä räfs å slå
no vare lang väj å gå
Vä skö bära räfsa å lijn å matn
å seda öte bäcken tjvette vä fatn.

Å klåcka hon vart både fiir å fem
ötte ve haa falat å vor oppa väg heim
Men int klåga vä, vä ha gåde råolit
om sommarn vare varmt å såolit.

Nö järe en an tie ve leva i
fälke vara et lik nöjd å fri.
Nö sko dem håva ållt som ader ha skaffe
döm håva nestan ett tiin stan å dreck kaffe.

Nö skå hä våra skoter å bila å båta
å uti radio jämnt sko hä låta,
Vä fire söndan i lung å ro
men nö arbejt folke
hå döm tappe sin tro.

Nö håll då onga å slut å säg tack.
nö klåga dem mest å säg ack.
Men döm hå ne så bra ve kleda å ållt
men mössa dom hå int fast he jär kallt.

Men döm kanske sakken den kärlek vä feck
då vä från skola komme å geck.
Ve hadd heim mamma vareviga da
nan nöckel om håchn ve int ha.

*För att inte glömma bort vår dia-
lekt "Pietmäle".*

*Är det någon som vet vem författa-
ren är?*

Ålderskillnad.

Min bror dog för 140 år sedan.
Berättade för inte så länge sedan
en 85-årig gammal man, som i nå-
gon anledning hade sök upp myn-
digheterna i Bryssel.

Det är förklarligt att hans yttrande
väckte ett visst uppseende.

Det visade sig emellertid vid en
närmare kontroll vara fullkomligt
korrekt.

Mannens far hade fått sin första
son redan vid 19 års ålder.

Barnet blev emellertid inte gam-
malt, det dog strax efter det fyllt
ett år.

Fadern var då alltså 20 år gammal.
55 år senare, då fadern redan var
75 år gammal fick han på nytt en
son, nämligen den nyssnämnde
mannen och då denne nu var 85 år
var det sålunda 140 år sedan hans
bror dog.

*Vet någon vilka dessa herrar är?
Bildens har vi fått av Agnar Grönlund*

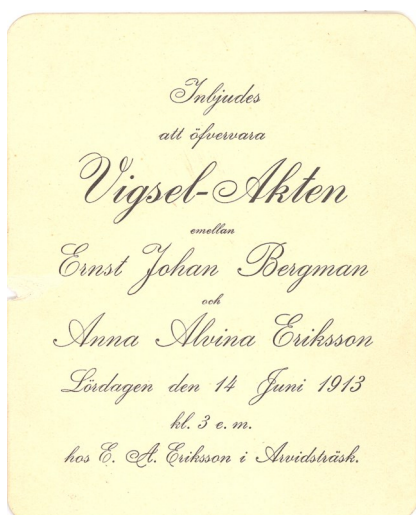
Gamla Fotografier Efterlysning.

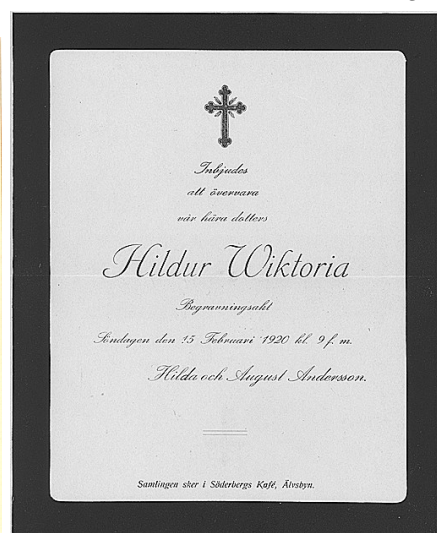
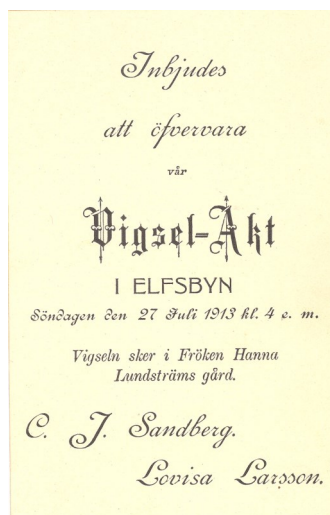
*Två gossar från Stockfors, känner någon igen dem?
Bildens ägare Elly Westberg*

*En samling trotjänare från Sjukhemmet Älvsbyn.
I mitten längst fram 4. Sally Grankvist som nyligen avlidit i en ålder av 95 år.
De övriga är från vänster 1. Mildred Eriksson, 2. Edit Markström, 3. Barnmorskan Beatrice Tiger,
5. ? 6. Vivan Lundmark 7. kokerskan Ann-Marie Brun, 8 ? 9. Debora Öhman? Känner ni igen de
övriga? Hör av er!
Kortets ägare Elisabet och Peter Öberg.*

Har någon brudkortet till dessa
inbjudningar? I så fall vill vi
låna och skanna dem.

Här efterlyser vi dödsannonsen till
ovanstående inbjudan.

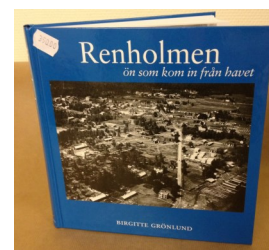
Bild från Laver, här har vi namnen:

Från vänster: Ingrid Grönlund Fleviken, Ester
Johansson Övraby, Erik Ögren Hällan, Valter Lundberg Ålvsbyn
och Aina Karlsson Bergsviken.
De tre flickorna arbetade i gruvstugan 1940.
Bilderna är från Byakistan.

Som förening så får vi ju en hel del e-post.
Bland annat kom detta, avståndet till Ren-
holmen är ju inte så långt, det ligger vid
Byske. Kanske någon forskar på släkt med
anknytning till bygden.
För släktforskare är bygdeböcker många
gångar till stor hjälp.

Bygdebok om Renholmen och Brännfors
såg, Historik samt boende i byn.

Boken har
430 sidor
kostar 350 kr
plus frakt 85 kr

Hej är ni intresserad hör av er
Hälsningar
Birgitta Grönlund Åkroken 5
930 47 Byske 070/5509974

**Har Ni gamla intressanta bilder?
Kom med dem, så får vi låna och skanna in
dem!**

Gör ett besök i vår *Forskarhörna*,
**vi behöver Din hjälp med att identifiera
bilder!**

Bilderna finns också på vår hemsida.

www.byn.panatet.se

Sommaruppehåll

***Från den 1 maj har vi uppehåll med öppettiderna
I forskarhörnan.***

***Behöver Ni hjälp eller vill träffa någon från styrelsen
Hör av er
Telefonlistan finns på sidan 2.***

Vi öppnar igen den 2 september.

Trevlig sommar

Önskar styrelsen

Älvsbyns forskarförening

